

قسمت دوم و پایانی

برسی یک نظر

و ذکر این نکته خالی از لطف نیست که آیت‌الله شهید مصطفی خمینی اعتقاد دارد که به کار بردن صیغه مبالغه درباره ذات اقدس الهی امری ناصواب است؛ زیرا صیغه مبالغه آمیخته به‌دروغ است و تصور دروغ در مورد خدای تبارک‌وتعالی ناروا است.

اما با ادای احترام نسبت به آن شهید بزرگوار گفته می‌شود که سخن ایشان به‌عنوان قضیهٔ موجبه کلیه صادق نیست.

یعنی این‌طور نیست که هر مبالغه‌ای آمیخته به‌دروغ باشد مثلاً اگر بگوییم عمروعاص و یا معاویه «مکار» بسیار فرینده بوده‌اند دروغ است و یا گفته شود حجاج بن یوسف و یا صدام «قتال» بسیار آدمکش بوده‌اند دروغ است یقیناً هیچ فرد آگاهی این‌ها را دروغ نمی‌پندارد. لذا صیغه‌های مبالغه‌ای که درباره خداوند متعال به کار می‌بریم آکنده به‌دروغ نیست پس این انتساب‌ها به خداوند بلااشکال خواهد بود ازجمله کلمه «الرحمن» که درباره خداوند به کار می‌رود.

الرحیم

الرحیم، اسم، صفت مشبیه و وصفت دوم برای الله است؛ و کلمه «الرحیم» از اوصاف علیای خدای سبحان است که ۱۱۳ بار در بسم‌الله الرحمن الرحیم‌های ابتدای سوره‌ها و یک‌بار در بسم‌الله الرحمن الرحیم سورهٔ «حل» (آیه ۳۰) و ۱۱۳ بار در لابه‌لای آیات و به‌طورکلی ۲۲۷ بار در قرآن کریم به کاررفته است و به‌گونه‌ای که گفته شد کلمه «الرحیم» که بر وزن فعلیل است به عقیده اکثر مفسرین صفت مشبیه است که دلالت بر استمرار و دوام دارد و در مورد خداوند یعنی رحمت مداوم و پایدارمی باشد. اما برخلاف نظر اکثریت برخی از مفسرین، کلمه «الرحیم» را صیغه مبالغه می‌دانند به‌مانند کلمه «الرحمن» اما با این تفاوت که «الرحیم» مبالغه کمتر و «الرحمن» مبالغه بیشتری را می‌رساند چون تعداد حروف «الرحمن» بیشتر است. و متذکریم که صفت رحیم در قرآن مجید برای غیر خدا هم به کاررفته است؛ ازجمله خداوند در وصف پیامبر اعظم (صلی‌الله علیه و آله و سلم) فرمود: **لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ**. به یقین، رسولی از خود شما به سویتان آمد که رنج‌های شما بر او سخت است و اصرار بر هدایت شما دارد و نسبت به مؤمنان رؤف و مهربان است.

الرحمن الرحیم

«الرحمن» و «الرحیم» هر دو صفت حُسنای خداوند سبحان‌اند که از کلمه رحمت مشتق می‌شوند. به نظر اغلب مفسرین، «الرحمن» صیغه مبالغه است و بر کثرت دلالت می‌کند؛ بنابراین «الرحمن» بر رحمت عام الهی که شامل همه موجودات و تمام انسان‌ها، چه مؤمن و چه کافر می‌شود؛ دلالت دارد اما «الرحیم» که صفت مشبیه است بر دوام و استمرار دلالت می‌کند به همین جهت رحمت خاص را شامل می‌گردد؛ یعنی رحمتی که به‌صورت دائم و مستمر مؤمنین را در برمی‌گیرد؛ و سخن امام صادق (ع) نیز ناظر بر همین معنا است که فرمود: **الرحمن اِسْمٌ خاصٌّ بِصِفَةِ عامَّةٍ وَّالرحیم اِسْمٌ عامٌّ بِصِفَةِ خاصَّةٍ**، رحمن اسم خاص و مخصوص است ولی با صفت عام و همگانی است و رحیم اسم عام است اما با صفت خاص است.

و شاید به همین دلیل باشد که «الرحمن» فقط بر خدای متان اطلاق می‌شود اما «الرحیم» اختصاص به خداوند نداشته؛ بلکه به‌غیراز خدا هم اطلاق می‌گردد.

و در آیه شریفه «بِسْمِاللهِ الرحمن الرحیم»، «الرحمن» صفت اول و «الرحیم» صفت دوم برای کلمه «الله» به‌حساب می‌آید.

دقت

توجه داشته باشیم که در فرهنگ‌های لغت برای «رحمت» معانی متعددی مانند رقت، رأفت، لطف، رفق، عطفوت، حبّ، شفقت، دلسوزی و… ذکر کرده‌اند که در حقیقت این‌ها مراحل پیشین رحمت است نه خود رحمت

ضرب‌المثل‌های جهان

صرفه‌جویی خود منبع در آمد بزرگی است.

لاتینی

شرح و تفسیر اجزای «بِسْمِاللهِ الرحمن الرحیم»

نویسنده: شکرالله جهان مهین، استاد دانشگاه و مدیر گروه معارف اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم و رئیس بنیاد آیت‌الله حق‌شناس (ره) جهرم

ب. رحمت رحیمیه

به‌استثنای آفرینش هستی و هدایت عامه که رحمت رحمانیه بودند بقیه رحمت‌های الهی، رحمت رحیمیه به‌حساب می‌آیند که این نوع رحمت فقط انسان‌ها و جن‌ها را در برمی‌گیرد؛ که صاحب ادراک و شعور و تکلیف و اختیار می‌باشند.

رحمت رحیمیه که مخصوص بنی نوع انسان و جن است ازنظر شمول متفاوت است؛ یعنی بر بعضی انسان‌ها گسترده و گسترده‌تر و بر برخی دیگر محدود و محدودتر بار می‌شود؛ و حدّ اعلاّی آن نصیب مؤمن به‌خصوص در جهان آخرت می‌گردد و حداقل آن، حتی در جهان دیگر بهره کافر و مشرک خواهد شد. آیات نمونه زیر هر کدام به نحوی بازگو‌کننده همین حقیقت‌اند:
الرحمن، عَلَّمَ الْقُرْآنَ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ، عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

خدای رحمان قرآن را تعلم داد، انسان را آفرید، به او گفتن را آموخت. در این آیات، خلقت انسان از رحمت رحمانیه و تعلیم قرآن و نعمت بیان از رحمت رحیمیهٔ خدای سبحان هستند که شامل انسان گشته‌اند.
إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرْؤُوفٌ رَحِيمٌ
رحیم خداوند به مردم رؤف و مهربان است.
تَبَيَّنَ عِبَادِي أُنَىٰ أَنَا الْقَوُّورُ
الرحیم، به بندگان من خبر بده که من آمرزنده و مهربانم.

دو آیه اخیر، رحمت رحیمیه نسبت به همه انسان‌ها را بازگو می‌کند. و اما آیه:
إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ،
و به یقین رحمت خداوند به نیکوکاران نزدیک است.

هُوَ الَّذِي يَصِفُ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَكَانَ أَوْسَطَ [خدا] که خود و فرشتگانش بر شما درود می‌فرستد تا شما را از تاریکی به روشنی برند؛ زیرا خداوند به مؤمنان مهربان است. آیه فوق

رحمت رحیمه خداوند را خاص‌تر معرفی می‌کند که فقط شامل بندگان نیکوکار و مؤمن می‌شود.

خلاصهٔ بحث و مختارندانه

«الرحمن» چون صیغه مبالغه است بر افزونی و کثرت دلالت دارد و به همین مناسبت است که گفته می‌شود «الرحمن» بر رحمت عامه دلالت دارد و شامل تمام انسان‌ها اعم از مؤمن و کافر می‌شود و در قرآن هم غالباً به همین معنا استعمال شده است، مانند:
الرحمن عَلَي الْعُرْشِ اسْتَوَىٰ
خداوند بخشنده، بر عرش سلطت کامل دارد.
که عمومیت رحمت در اینجا از عمومیت معنای «عرش» فهمیده می‌شود و نیز آیه:
قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَبْذُذْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَذًّا، بگو خداوند بخشنده، افراد گمراه را مدتی مهلت می‌دهد.

که چون موضوع سخن، افراد گمراه است عمومیت رحمت فهمیده می‌شود.
منقبلاً چون «الرحیم» صفت مشبیه است دلالت بر استمرار و دوام دارد به همین جهت آن را به معنای رحمت خاصه؛ یعنی نعمت دائم و مستمر که مخصوص مؤمنان است دانسته می‌شود هم چنان‌که در آیات ذیل هم در همین معنا به کاررفته است:
وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا
خداوند نسبت به مؤمنان رحیم است، و نیز إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ
یقیناً او (خداوند) نسبت به آنها [جمعی از مؤمنان] مهربان و رحیم است. و این که می‌گویند «الرحمن» شامل مؤمن و کافر می‌شود و «الرحیم» مخصوص مؤمنان است براساس همین اصل است. بنابراین رحمت رحمانیهٔ خداوند برخلاف رحمت رحیمیه

اندیشه

صفحه
۵
شماره
۲۲۹۲
سال
یست و چهارم

همه چیز را زیر پوشش دارد؛ یعنی دنیا و آخرت مؤمن و کافر. ولی رحمت رحیمیه فقط مؤمن راه، به‌خصوص در عالم آخرت شامل می‌گردد.

منابع:

* قرآن کریم

- ابن جمعه العروسی الحویزی، عبدعلی، تفسیر نورالثقلین، به تصحیح سید هاشم رسولی محلاتی، قم، افست علمیه، ۱۳۸۵ ه‍.ق.
- ابن عربی، محی الدین محمد، تفسیر ابن عربی، بیروت، داراحیاء التراث العربی، ۱۴۲۲ ه‍.ق.
- تقفی تهرانی، محمد، روان جاوید در تفسیر قرآن مجید، جلد ۱، تهران، انتشارات برهان، ۱۳۷۶ ه‍.ش.
- جوادی آملی، عبدالله، تسنیم قرآن کریم، جلد ۱، قم، انتشارات اسراء، ۱۳۷۸ ه‍.ش.
- جهان مهین، شکرالله، تفسیر سورهٔ مبارکه انشراح، قم، راسخون، ۱۳۹۰ ه‍.ش.
- جهان مهین، شکرالله، تفسیر سورهٔ الضحی، با مقدمهٔ احمد بهشتی، قم، راسخون، ۱۳۸۶ ه‍.ش.
- حائری، مرتضی، تفسیر سورهٔ مبارکه حمد، نشریهٔ پیام حوزه، سال هشتم شماره سوم، ه‍.ش ۱۳۸۰.
- حسینی، سید عبدالله (معروف به شتر)، تفسیر القرآن، تصحیح نصرالله تقوی، تهران، مجلس شورای ملی، بی تا.
- خمینی، سید روح الله، تفسیر امام از سورهٔ حمد، تهران، انتشارات حزب جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸ ه‍.ش.
- خمینی، سید مصطفی، تفسیر القرآن الکریم، الجزء الاول، تهران، وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی، ۱۳۶۲ ه‍.ش.
- خویی، سید ابوالقاسم، البیان فی تفسیر القرآن، چاپ هشتم، قم، انتشارات انوارالهدی، ۱۴۰۱ ه‍.ق.
- رازى حنفى، محمد، اسئله القران المجید و اجوبتها، تصحیح محمدعلی انصاری، قم، انتشارات یافت، ۱۳۴۸ ه‍.ق.
- راشد، حسینعلی، تفسیر قرآن، سورهٔ حمد و بقره، تهران، انتشارات اطلاعات، ۱۳۷۶ ه‍.ش.
- راغب اصفهانی، حسین، معجم مفردات الفاظ القرآن، تحقیق صفوان عدنان داوودی، چاپ پنجم، قم، انتشارات ذوی القربی، ۱۴۲۶ ه‍.ق.
- زمخشری، جارالله، الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل و عبون الأوقیل فی وجوه التأویل، بیروت، جلد ۱، دارالکتاب العربی، ۱۳۶۶ ه‍.ق.
- سبزواری نجفی، محمد، الارشاد الالذهان الی تفسیر القرآن، بیروت، دارالتعارف للمطبوعات، ۱۴۱۹ ه‍.ق.
- سید رضی، نهج البلاغه، تنظیم صبحی صالح، بیروت، افست قم، مرکز البحوث الاسلامیه، ۱۳۹۵ ه‍.ق.
- صدرالدین شیرازی (صدرالمآلهین)، محمد صدرا (ملاً صدرا)، تفسیر القرآن الکریم (صدر)، تحقیق محمد خواجوی، چاپ دوم، قم، انتشارات بیدار، ۱۳۶۶ ه‍.ش
- طباطبایى، سید محمدحسین، المیزان فی تفسیر القرآن، جلد ۱، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۴۲ ه‍.ق.
- طبرسی، فضل، جامع الجامع، جلد ۱، تصحیح ابوالقاسم گرجی، چاپ سوم، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۴۱۲ ه‍.ق.
- طبرسی، فضل، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، جلد ۲–۱، تحقیق سید هاشم رسولی محلاتی، بیروت، داراحیاء التراث العربی، ۱۳۷۹ ه‍.ق.
- طوسی، محمد، التبیان فی تفسیر القرآن، جلد ۱، بیروت، داراحیاء التراث العربی، ۱۴۰۹ ه‍.ق.
- عاملی، علی، الوجیز فی تفسیر القرآن العزیز، قم، دار القرآن الکریم، ۱۴۱۳ ه‍.ق.
- عکبری، عبدالله، التبیان فی اعراب القرآن الکریم، ریاض، انتشارات بیت الافکار الدولیه، بی‌تا.

معدن کاوی در منطقه بهرام گور فارس و دغدغه‌های زیست‌محیطی

وی افزود: منطقه بهرام گور منابع زیستی و گیاهی و جانوری شایان توجهی دارد؛ همچنین از معادن غنی سنگ‌آهن برخوردار است و از آنجا‌که این منطقه بیش از ۴۵۰ هزار هکتار مساحت دارد و بخش عظیمی از کرمان، فارس، یزد و هرمزگان را دربر می‌گیرد، به‌راحتی می‌توان بدون آسیب به محیط‌زیست از معادن آن استفاده کرد.

رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت فارس بیان کرد: پیشنهاد استفاده از بخشی از این منطقه با عنوان میراث فرهنگی و جهانگردی با حفظ همه شرایط زیست‌محیطی را این سازمان داده است.
همتی افزود: افرادی که قادر به سرمایه‌گذاری هستند می‌توانند در این منطقه درزمینه جهانگردی و حفظ محیط‌زیست سرمایه‌گذاری کنند، در کنار این مباحث پیشنهاد بهره‌برداری از سنگ‌آهن با رعایت جوانب زیست‌محیطی داده‌شده است.

وی با اشاره به نشست‌هایی که پیش‌ازاین با معصومه ابتکار، رئیس وقت سازمان محیط‌زیست برگزار شد، افزود: بر اساس این گفت‌وگوها دولت می‌تواند در چهار نقطه از محوطه بهرام گور بر اساس مطالعات و پژوهش‌ها به اکتشاف و بهره‌برداری از معادن اقدام کند و درصورتی‌که به ذخیره مناسبی رسید، از آن بهره‌برداری شود.

هیچ تحریمی در منطقه بهرام گور صورت نگرفته است

همتی بااین اینکه این مطالعات را سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) دارد انجام می‌دهد ابراز داشت: هیچ‌گونه تحریمی در منطقه صورت نگرفته است.
مطالعات هم‌اکنون در سه‌نقطه تمام شده که در دوقطه به مجموعه سنگ‌آهن مناسبی رسیده‌اند که در عمق قرار دارد و استخراج از آن هزینه‌های بسیاری دربردارد.
مطالعات یک نقطه دیگر نیز هنوز به اتمام نرسیده است.
وی عنوان کرد: ما به‌هیچ‌وجه به منطقه حفاظت شده وارد نمی‌شویم و مناطق شناسایی شده خارج از مناطق حفاظت شده قرار دارد و نگرانی از این بابت وجود ندارد.

همتی با ابراز اطمینان از اینکه اگر این صنعت شکل بگیرد، نگرانی‌ها هم برطرف می‌شود، ادامه داد: برای آنکه هیچ‌گونه نگرانی برای سازمان‌های مردم‌نهاد زیست‌محیطی و دیگر فعالان محیط‌زیست کشور ایجاد نشود ایمیدرو حاضر است کل منطقه را تحت پوشش دوربین قرار دهد که توسط مجموعه سازمان محیط‌زیست کشور روزانه پایش شود؛ همچنین تا محدوده ۲۰ تا ۳۰ کیلومتری از آبشخورها حصارکشی کند تا خطری حیوانات را تهدید نکند.

یا در مناطق آزاد فعالیت کنند، در صورت ایجاد آلودگی برخورد صورت می‌گیرد.

محمودی بیان داشت: شیراز پاک‌ترین کلانشهر کشور است و اگر قرار باشد توسعه صنعتی آن را به‌عسویه دوم بدل کند با آن مخالفت می‌کنیم؛ بنابراین باید با صنعت پاک و با فیلترینگ که به کاهش فقر و بهبود شرایط اقتصادی بدون آسیب به طبیعت کمک کند، حمایت کرد.

همچنین رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت فارس نیز به ایرنا گفت: محوطه بهرام گور و پهنه معروف گل‌گهر کرمان در یک نقطه قرار دارند، آنچه در استان فارس بهرام گور نامیده می‌شود در کرمان گل‌گهر نام دارد.

علی همتی با تأکید بر اینکه استخراج معدن در گل‌گهر باعث شکوفایی و توسعه شهرهای سیرجان و کرمان شده است، بیان کرد: اشتغال ایجاد شده در منطقه و پیشرفت در خودروسازی عمدتاً از طریق مجموعه گل‌گهر است که سنگ‌آهن از آن استخراج می‌شود.

آکهی حصر وراثت

آقای کرامت اله یزدانی فرزند مرحوم هاشم به شرح درخواستی که به کلاسه ۹۷۰۳۸۲ در ۴ این شورا ثبت گردیده درخواست صدور گواهی انحصار وراثت نموده و اعلام داشته که مرحومیه فاطمه خورشیدی فرزند مرحوم ابراهیم به شماره ملی ۲۳۷۰۱۳۹۴۶۳ – ۱۳۰۶ صادره از کازرون در تاریخ ۱۳۹۶/۸/۲۷ در افاستگاه دایمی خود شهرستان کازرون فوت نموده و وراثت حین الفوت وی عبارتند از:
۱- کرامت اله یزدانی به شماره ملی ۲۳۷۰۲۹۰۷۷۳ – ۱۳۳۴ کازرون پسر متوفی ۲- محسن یزدانی به شماره ملی ۲۳۷۰۳۷۶۱۰۴ – کازرون پسر متوفی ۳- طیبه یزدانی به شماره ملی ۲۳۷۰۳۲۳۹۰۰ – کازرون دختر متوفی ۴- زهرا یزدانی به شماره ملی ۲۳۷۰۲۹۰۷۸۱ – ۲۳۷۰۳۳۷۰۳۳۹۷ – حبیبه یزدانی به شماره ملی ۲۳۷۰۳۳۲۸۸۷ – کازرون دختر متوفی ۶- مینا یزدانی به شماره ملی ۲۳۷۰۳۷۶۱۱۲ – کازرون دختر متوفی
والا غیر اینها
۷/۱۹/۵۹۱ م الف

زمانی یخش – رییس شعبه چهارم شورای حل اختلاف کازرون

آکهی حصر وراثت

آقای محمد پورخسرو فرزند علی به شرح دادخواستی که به کلاسه ۹۷۰۳۶۸ در ۴ این شورا ثبت گردیده درخواست صدور گواهی حصر وراثت نموده و اعلام داشته نادروان علی پورخسرو فرزند محمد به شماره ملی ۲۳۷۱۶۷۰۷۴۱ – ۲۳۷۱۶۷۰۳۳۱۶ صادره از کازرون در تاریخ ۹۷/۲/۴ در افاستگاه دایمی خود شهرستان کازرون فوت نموده و وراثت حین الفوت آن مرحوم عبارتند از:
۱- کنتور افشارشقیعی به شماره ملی ۱۸۱۶۵۵۱۰۲۳ – ۱۳۲۰ آبادان زوجه متوفی ۲- افسین پورخسرو به شماره ملی ۲۳۷۱۸۹۱۱۳۴ – ۱۳۴۹ کازرون پسر متوفی ۳- محمد پورخسروبه شماره ملی ۰۴۵۱۳۴۴۴۹۹ – ۱۳۵۹ شمیران پسر متوفی ۴- فرانک پورخسرو به شماره ملی ۲۳۷۰۳۷۵۴۹۳ – ۱۳۴۶ کازرون دختر متوفی ۵- فرزانه پورخسرو به شماره ملی ۲۳۷۱۹۲۳۳۲۹ – ۱۳۵۵ کازرون دختر متوفی ۶- فریبا پورخسرو به شماره ملی ۲۳۷۰۳۲۵۶۰۷ – ۱۳۴۳ کازرون دختر متوفی
والا غیر اینها
۷/۱۹/۵۹۱ م الف

زمانی یخش – رییس شعبه چهارم شورای حل اختلاف کازرون